

Roelof Kruize neemt afscheid als algemeen directeur van Waternet

'Samenwerking in de watercyclus loont'

Na 41 jaar in de watersector is Roelof Kruize afgelopen 1 maart gestopt als algemeen directeur van Waternet, waar hij vanaf de oprichting in 2006 directeur was. Na een evaluatie hebben de gemeente Amsterdam en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht in 2021 besloten de samenwerking binnen dit watercyclusbedrijf voort te zetten en te versterken. 'Een mooi moment om het stokje door te geven', aldus Kruize.

Binnen Waternet bundelen de gemeente Amsterdam en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht hun uitvoerende taken op het gebied van drinkwater, riolering, afvalwaterzuivering en waterveiligheid. Naar aanleiding van een evaluatie in 2021 is besloten de samenwerking verder te intensiveren. *De samenwerking is dus een succes: hoe komt dat volgens Kruize?*

'Waternet is in 2006 opgericht als watercyclusbedrijf met drie doelen: doelmatiger werken, één loket voor de eindgebruiker en meer

innovatie door kennisbundeling. De evaluatie in 2021 bevestigde dat we op al deze vlakken succesvol zijn geweest. Zo hebben we een structurele kostenbesparing van 10% bereikt, zo'n 40 miljoen euro per jaar. Dat scheelt de burger 70 euro per jaar op de diverse waterrekeningen – denk aan rioolbelasting, waterschapsbelasting en de drinkwaterfactuur.'

'Ook de een-loketfunctie voor alle watervragen en de grotere inzet op innovatie hebben we gerealiseerd. Drinkwater, riolering, afval-

waterzuivering en beheer van het oppervlaktewater zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Ik denk dat het toenmalige gemeentebestuur van Amsterdam en het waterschap het zeer juist zagen toen zij besloten tot deze samenwerking. Door samen te werken in de watercyclus kom je verder dan apart.'

Wat waren volgens u de belangrijkste ontwikkelingen in de watersector in de afgelopen 15 jaar?

Kruize: 'Dat zijn eigenlijk de uitdagingen die ook de komende 10, 20 jaar nog altijd spelen: klimaatadaptatie, energietransitie, digitalisering en de transitie naar een circulaire economie.'

Klimaatadaptatie

'Zo zijn wij op het gebied van klimaatadaptatie samen met de gemeente Amsterdam in 2013 begonnen met het project 'Amsterdam Rainproof'. De stad heeft de ambitie om een regenbui van 60 millimeter in een uur te kunnen verwerken zonder dat er schade optreedt. Dat is een flinke opgave, die je niet alleen kunt oplossen door grotere riolen. Je hebt er vele partijen bij nodig: behalve de gemeente en Waternet ook woningcorporaties, projectontwikkelaars, stedenbouwkundigen, enzovoort. De klimaatproblematiek is breed en dat vergt dus een integrale aanpak door alle betrokken partijen, niet in de laatste plaats de inwoners zelf.'

'AQUATHERMIE KAN 60% VAN DE AMSTERDAMSE ENERGIE-BEHOEFTEN DEKKEN'

Behalve overlast door hevige neerslag heeft de klimaatverandering ook problemen door hitte en droogte tot gevolg. Ook op dat gebied zoekt Waternet via kennisontwikkeling en innovatie in samenwerking met andere naar oplossingen. Kruize: 'Zo werken wij met PWN en Vitens aan een plan om in het Waagproject water te gaan infiltreren in het Gooi als extra buffer voor droge tijden en zo te zorgen voor een nóg robuustere watervoorziening.'

Energietransitie

'Ik denk dat de drinkwatersector een grotere rol kan gaan spelen bij de energietransitie: er zit veel thermische energie in onze waterlei-

dingen en in de riolen. Waternet levert inmiddels koude uit onze waterleidingen aan bloedbank Sanquin voor de koeling van hun bloedplasma. We hebben berekend dat we met de energie uit ons leidingnet via aquathermie zo'n 60% van de Amsterdamse behoefte kunnen dekken! Maar ook dat kunnen we niet alleen, daar hebben we bijvoorbeeld de woningcorporaties en andere huiseigenaren bij nodig om te zorgen voor goed geïsoleerde huizen. Aquathermie is belangrijk in de energietransitie, maar heeft ook een geopolitiek voordeel – we maken ons zo minder afhankelijk van Russisch gas.'

Digitalisering

'Waternet heeft zijn doelstellingen – doelmatigheid, één loket en innovatie – de afgelopen jaren gehaald door onder andere de digitalisering van veel bedrijfsprocessen. Ook wij worden steeds meer een informatie-gedreven organisatie, waar bijvoorbeeld klantcontact en assetmanagement zo veel mogelijk digitaal zijn georganiseerd. Inmiddels heeft 20% van onze medewerkers een IT-achtergrond en ik verwacht dat dit stijgt naar 40%. Daarbij zal vooral cybersecurity veel aandacht vragen: als vitale sector moet de drinkwatervoorziening goed beschermd zijn tegen digitale gevaren van buitenaf.'

Circulaire economie

Kruize: 'Wereldwijd raken grondstoffen op, dus we zullen flinke stappen moeten maken op het gebied van hergebruik en recycling. Waternet is de afgelopen jaren betrokken geweest bij één van de eerste grote fosfaatruwgewinningsfabrieken. Fosfaat is een eindige delfstof die als kunstmest zeer belangrijk is voor de voedselproductie. We kunnen 50% van de Nederlandse behoefte aan kunstmest voldoen door terugwinning uit afvalwater. Het zelf terugwinnen van grondstoffen is ook van economisch belang en maakt ons minder afhankelijk van grondstoffenwinning.'

'Ik ben ook zeer trots op onze calciëfabriek The Calcite Factory. Hier herwinnen wij samen met AquaMinerals en het Engelse bedrijf Advanced Minerals de kalk die wij overhouden bij de ontharding van drinkwater. Deze grondstof wordt inmiddels hergebruikt voor bijvoorbeeld tapijttegels en papier, maar zelfs ook voor cosmetica. Waternet heeft echt zijn nek uitgestoken omdat de techniek feitelijk niet bestond en het blijkt een enorm succes.'

Wat is volgens u de toegevoegde waarde voor de drinkwaterbedrijven van het samenwerken binnen Vewin-verband?

Kruize: 'Samen sta je altijd sterker, in de uitvoering, maar ook bij belangenbehartiging en kennisontwikkeling. Solidariteit binnen de drinkwatersector is belangrijk. Gericht samenwerken, bijvoorbeeld binnen kennisinstituut KWR, heeft een enorme meerwaarde

Proefopstelling brakke kwel Horstermeer.

voor alle drinkwaterbedrijven. En ook bij de samenwerking binnen de waterketen, met bijvoorbeeld de waterschappen, speelt Vewin een belangrijke rol.'

Wat moet er gebeuren om in de toekomst de waterbeschikbaarheid en de waterkwaliteit te borgen?

Kruize: 'Er is nadrukkelijke behoefte aan een langetermijnvisie op het gebied van waterkwantiteit en waterkwaliteit. We zien in onze regio al enige tijd dat de watervraag stijgt door bevolkingsgroei en economische ontwikkeling, en de verwachting is dat die stijging doorzet. Daar zul je dus de productiecapaciteit tijdig op moeten aanpassen. Maar je zult ook over voldoende betrouwbare bronnen moeten beschikken. Daarnaast is het goed om na te denken over besparen op watergebruik. Zo kun je laagwaardige toepassingen van drinkwater – zoals de koeling van datacenters – oplossen met andere soorten water. Schoon drinkwater is een schaars goed, waar je als maatschappij zuinig mee moet omgaan.'

Extra bron

'Waternet is een aantal jaar geleden begonnen met het project 'Temmen van de brakke kwel'. Grondwater dat in de diepere polders in het westen van het land omhoogkomt, is door het hoge zoutgehalte slecht voor de natuur. Maar je kunt er met membraan-technieken wel prachtig drinkwater van maken, omdat het oud en dus erg schoon is – afgezien van het zout. Voor Waternet zou dit een betrouwbare derde bron voor drinkwater kunnen worden, naast het water uit de Rijn en het kwelwater uit de Utrechtse Heuvelrug. Een extra voordeel van deze oplossing is dat je geen 100 miljoen kubieke meter zoet IJsselmeerwater per jaar naar het westen hoeft te pompen om het zoute water weg te spoelen en zo de waterkwaliteit op peil te houden voor de landbouw.'

'VERVUILING AANPAKKEN BIJ DE BRON: DE VERVUILER'

'De waterkwaliteit staat al jaren onder druk, vooral door antropogene stoffen uit de landbouw en de industrie. Met name PFAS en andere persistente toxische mobiele stoffen vormen een groot, grensoverschrijdend probleem dat bij de veroorzaker moet worden aangepakt, bijvoorbeeld samen met RIWA en de internationale organisatie IAWR. De teruglopende waterkwaliteit is dan ook mede een reden voor Waternet om naar een schone derde bron voor de drinkwaterproductie te zoeken.'

Wat zijn voor u zelf hoogtepunten in uw carrière bij Waternet?

Kruize: 'In ruim 16 jaar zijn dat er heel wat. Met het risico er een paar tekort te doen, denk ik vooral aan de oprichting van Wereld Waternet in 2007. Om de Sustainable Development Goals van de VN te helpen realiseren, exporteren wij kennis over drinkwaterproductie en sanitatie naar ontwikkelingslanden. Bovendien helpt deze internationale samenwerking het Nederlandse bedrijfsleven, bijvoorbeeld via participatie in projecten in China. Voor Waternet zelf is deze internationale samenwerking ook belangrijk voor kennisontwikkeling. Wij zijn het enige watercyclusbedrijf van Nederland, terwijl er in andere landen en grote steden veel meer zijn, die vaak te maken hebben met soortgelijke vraagstukken als wij. Dan is het handig als je elkaar weet te vinden.'

'HET GOUD VAN WATERNET ZIJN DE MEDEWERKERS!'

'Ook aan initiatieven zoals het opzetten van Amsterdam Rainproof en de Amsterdam International Water Week denk ik met plezier en trots terug. Vlak vóór ik bij Waternet begon, ben ik uitgeroepen tot overheidsmanager van het jaar. Voor mezelf vind ik dat niet zo belangrijk, maar als erkenning voor onze sector des te meer. Je opereert als overheidsorganisatie in het publieke domein en ligt door het openbare karakter continu onder een vergrootglas. Er wordt knetterhard gewerkt bij de overheid: daar mag best wel eens wat meer erkenning en waardering voor zijn. Er werken fantastische mensen in deze sector: het goud van Waternet zijn de medewerkers! We zijn een publieke monopolist, die wel ook in publieke handen moet blijven.'

Hoe ziet de drinkwatervoorziening er over 10, 20 jaar uit?

Kruize: 'De uitdagingen voor de toekomst heb ik al genoemd: klimaatadaptatie, energietransitie, digitalisering en de transitie naar een circulaire economie. Ik verwacht dat we een grote slag kunnen maken met aquathermie: het winnen van energie uit drinkwater. De digitalisering en de circulariteit zullen verder toenemen. Het watersysteem is robuust genoeg voor de huidige omstandigheden en het is zaak om dat vast te houden en te verstevigen. Dat vergt wel de nodige investeringen en daarmee politieke moed om keuzes te maken. Ik wens de politiek, de bestuurders en alle collega's uit de watersector veel wijsheid bij deze taak.'